

פרשת כי תצא תשע"ד
War & Repentance

דברים פרק כא

(י) **כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה** עַל אִיבֶיךָ וַנִּתְּנוּ יָקוּקְ אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וְשָׁבִית שָׁבִי: (יא) וְרָאִיתָ בַשָּׂבִיָּה אִשָּׁת יִפְתָּ תֹאֵר וְחִשְׁקֶתָ בָּהּ וְלִקַּחְתָּ לָךְ לְאִשָּׁה: (יב) וְהִבְאֵתָה אֶל תּוֹךְ בֵּיתְךָ וְגִלַּחְתָּ אֶת רֵאשֶׁתָּהּ וְעָשִׂתָה אֶת צַפְרָנֶיהָ: (יג) וְהִסִּירָה אֶת שְׁמַלְתָּהּ שָׂבִיָּה מֵעֲלֶיהָ וְיִשָּׁבַה בְּבֵיתְךָ וּבְכַתֶּה אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יָרַח זְמַיִם וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעֻלְתָּהּ וְהִיְתָה לָךְ לְאִשָּׁה: (יד) וְהָיָה אִם לֹא חָפְצָתָ בָּהּ וְשָׁלַחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמָכַר לָא תִמְכְּרֶנָּה בְּכֶסֶף לֹא תִתְעַמֵּר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עָנִיתָה:

רש"י
(י) **כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה** - במלחמת הרשות הכתוב מדבר, שבמלחמת ארץ ישראל אין לומר ושבת שבינו, שהרי כבר נאמר (לעיל כ טז) לא תחיה כל נשמה: **וְשָׁבִית שָׁבִי** - לרבות כנענים שבתוכה ואף על פי שהם משבעה אומות: (יא) **אִשָּׁה** - אפילו אשת איש: **וְלִקַּחְתָּ לָךְ לְאִשָּׁה** - לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע. שאם אין הקב"ה מתירה ישאנה באיסור. אבל אם נשאה, סופו להיות שונאה, שנאמר אחריו (פסוק טו) כי תהיין לאיש וגוי וסופו להוליד ממנה בן סורר ומורה, לכך נסמכו פרשיות הללו: **וְעָשִׂתָה אֶת צַפְרָנֶיהָ** - תגדלם כדי שתתנוול: (יג) **וְהִסִּירָה אֶת שְׁמַלְתָּה שָׂבִיָּה** - לפי שהם נאים, שהגוים בנותיהם מתקשטות במלחמה בשביל להזנות אחרים עמהם: **וְיִשָּׁבַה בְּבֵיתְךָ** - בבית שמתמש בו, נכנס ונתקל בה, יוצא ונתקל בה, רואה בבכייתה, רואה בנוולה, כדי שתתגנה עליו: **וּבְכַתֶּה אֶת אָבִיהָ** - כל כך למה, כדי שתהא בת ישראל שמחה וזו עצבה, בת ישראל מתקשטת וזו מתנוולת: (יד) **וְהָיָה אִם לֹא חָפְצָתָ בָּהּ** - הכתוב מבשרך שסופך לשנאותה: **לֹא תִתְעַמֵּר בָּהּ** - לא תשתמש בה בלשון פרסי קורין לעבדות ושימוש, עימראה. מיסודו של רבי משה הדרשן למדתי כן:

דברים פרק כ

(י) **כִּי תִקְרַב אֶל עִיר לְהִלָּחֵם עִלֶּיהָ וְקִרְאתָ אֶלֶּיהָ לְשָׁלוֹם:** (יא) וְהָיָה אִם שָׁלוֹם תַּעֲנֶנּוּ וּפְתַחְתָּהּ לָךְ וְהָיָה כָּל הָעָם הַנִּמְצָא בָּהּ יִהְיוּ לָךְ לְמַס וְעַבְדוּךָ: (יב) וְאִם לֹא תִשְׁלַם עִמָּךְ וְעָשִׂתָה עִמָּךְ מִלְחָמָה וְצָרְתָּ עִלֶּיהָ: (יג) וַנִּתְּנָהּ יָקוּקְ אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וְהִפִּיתָ אֶת כָּל זְכוּרָהּ לְפִי חָרֵב: (יד) רַק הַנְּשִׁיִּים וְהַטַּף וְהַבְּהֵמָה וְכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעִיר כָּל שְׁלָלָהּ תָּבוֹא לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת שְׁלָל אִיבֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן יָקוּקְ אֱלֹהֶיךָ לָךְ: (טו) כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכָל הָעָרִים הַרְחֹקֹת מִמָּךְ מֵאֵד אֲשֶׁר לֹא מַעְרִי הַגּוֹלִים הָאֵלֶּה הֵנָּה: (טז) רַק מַעְרֵי הָעַמִּים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר יָקוּקְ אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה לֹא תַחֲיֶיהָ כָּל נִשְׁמָה: (יז) כִּי הַחֶרֶם תַּחְרִימֶם הַחַתִּי וְהָאֱמֹרִי הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרָזִי הַחֹוִי וְהַיְבוּסִי כְּאֲשֶׁר צִוָּךְ יָקוּקְ אֱלֹהֶיךָ: (יח) לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִלְמְדוּ אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת כְּכָל תּוֹעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ לְאֱלֹהֵיהֶם וְחִטְּאתֶם לִיקוּקְ אֱלֹהֵיכֶם:

רש"י
(י) **כִּי תִקְרַב אֶל עִיר** - במלחמת הרשות הכתוב מדבר, כמו שמפורש בענין (פסוק טו) כן תעשה לכל הערים הרחוקות וגוי: (יא) **כָּל הָעָם הַנִּמְצָא בָּהּ** - אפילו אתה מוצא בה משבעה אומות שנצטוו להחרים, אתה רשאי לקיימם: **לְמַס וְעַבְדוּךָ** - עד שיקבלו עליהם מסים ושעבוד: (יב) **וְאִם לֹא תִשְׁלַם עִמָּךְ וְעָשִׂתָה עִמָּךְ מִלְחָמָה** - הכתוב מבשרך שאם לא תשלים עמך סופה להלחם בך אם תניחנה ותלך: **וְצָרְתָּ עִלֶּיהָ** - אף להרעיבה ולהצמיאה ולהמיתה מיתת תחלואים: (יג) **וַנִּתְּנָהּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ** - אם עשית כל האמור בענין, סוף שה' נותנה בידך: (יד) **וְהַטַּף** - אף טף של זכרים. ומה אני מקיים (פסוק יג) והכית את כל זכורה, בגדולים: (יז) **כְּאֲשֶׁר צִוָּךְ** - לרבות את הגרגשי: (יח) **לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִלְמְדוּ** - האם עשו תשובה ומתגיירים, אתה רשאי לקבלם:

רמב"ן

(י) **כִּי תִקְרַב אֶל עִיר לְהִלָּחֵם עִלֶּיהָ וְגו'** - במלחמת הרשות הכתוב מדבר, כמו שמפורש בענין (פסוק טו), כן תעשה לכל הערים הרחוקות ממך מאד, לשון רש"י. כתב הרב זה מספרי (שופטים קצט) ששנו שם כלשון הזה, במלחמת הרשות הכתוב מדבר. והכונה לרבותינו בכתוב הזה, אינה אלא לומר שהפרשה בסופה תחלק בין שתי המלחמות, אבל קריאת השלום אפילו במלחמת מצוה היא, שחייבים לקרא לשלום אפילו לשבעה עממים, שהרי משה קרא לשלום לסיחון מלך האמורי, ולא היה עובר על עשה ועל לא תעשה שבפרשה, כי החרם תחרימם (פסוק יז) ולא תחיה כל נשמה (פסוק טז). אבל הפרש שביניהם כאשר לא תשלים ועשתה מלחמה, שצוה הכתוב ברחוקות להכות את כל זכורה ולהחיות להם הנשים והטף בזכרים, ובערי העמים האלה צוה להחרים גם הנשים והטף: וכך אמרו רבותינו במדרש אלה הדברים רבה (ה יג), והוא עוד בתנחומא ובגמרא ירושלמי (שביעית פ"ו ה"א), אמר רבי שמואל ברבי נחמני יהושע בן נון קיים הפרשה הזו, מה עשה יהושע היה שולח פרוסדיטגמא בכל מקום שהיה הולך לכבוש והיה כותב בה, מי שמבקש להשלים יבוא וישלים, ומי שמבקש לילך לו ילך לו, ומי שמבקש לעשות מלחמה יעשה מלחמה, הגרגשי פנה, הגבעונים שהשלימו עשה להם יהושע שלום, שלשים ואחד מלכים שבאו להלחם הפילם הקב"ה וכו', וכך אמר הכתוב בכולם (יהושע יא יט כ) לא היתה עיר אשר השלימה אל בני ישראל בלתי החוי יושבי גבעון את הכל לקחו במלחמה, כי מאת ה' היתה לחזק את לבם לקראת המלחמה את ישראל למען החרים, מכלל שאם רצו להשלים היו משלימים עמם: ונראה שיש הפרש עוד בשאלת השלום, שבערים הרחוקות נשאל להם לשלום ושיהיו לנו למס ויעבדונו, אבל בערי (הערים) [העמים] האלה נשאל להם לשלום ומסים ועבדות על מנת שיקבלו עליהם שלא לעבוד ע"ז, ולא הזכיר הכתוב זה בפרשה הזאת, שכבר נאסר לנו בעובדי ע"ז (שמות כג לג) לא ישבו בארצך פן

20 יחטיאו אותך לי כי תעבוד את אלהיהם. ויתכן שלא נצטרך להודיע להם רק השלום והמסים והשעבוד, ואחרי שיהיו משועבדים לנו נגיד להם שאנו עושים משפטים בע"ז ובעובדיה בין יחיד בין רבים. וכן מה שנאמר כאן (פסוק יח) למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבותם, ואמרו בספרי (שופטים רב) האם עשו תשובה אינן נהרגים, בשבעת עממים הוא, והתשובה הוא שיקבלו עליהם שבע מצות שנצטוו בני נח לא שיתגיירו להיותם גרי צדק:

25 ובמסכת סוטה אמרו (לה ב) שכתבו התורה על האבנים בשבעים לשון וכתבו למטה למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות, האם עשו תשובה מקבלים אותם. ורש"י פירש שם, להודיע לאומות היושבים חוץ מגבולם של ארץ ישראל שלא נצטוו להחרימם, אלא על אותן שבתוך הגבולים כדי שלא ילמדו אותם מעשה קלקולם, אבל אותם היושבים חוצה לה אומרים להם אם אתם חוזרים בתשובה נקבל אתכם, ושבתוכה אין מקבלין אותם שמחמת יראה הם עושים, וזה לשון הרב. ואינו נכון, כי בערי העמים האלה אשר ה' אלהיך נותן לך נחלה בהם אמר "למען אשר לא ילמדו אתכם" שאם עשו תשובה אינן נהרגין, וכן אמר בהם (שמות כג לג) לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי כי תעבד את אלהיהם, האם עזבו את אלהיהם מותרין לישיב שם:

30 וזה הענין שעשה המלך שלמה, שכתוב בו (מ"א ט טו-כב) וזה דבר המס אשר העלה המלך שלמה לבנות את בית ה' ואת ביתו ואת המלוא ואת חומת ירושלים וגו', כל העם הנותר מן האמורי החתי הפרזי החוי והיבוס, בניהם אשר נותרו אחריהם בארץ אשר לא יכלו בני ישראל להחרימם ויעלם שלמה למס עובד עד היום הזה, ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד, והענין הזה כתורה עשאו כי קבלו עליהם שבע מצות. ודבר ברור הוא כי כיון שנתנם שלמה עושי מלאכתו גברה ידו עליהם ויכול היה להחרימם, אלא שהיה מותר לקיימם כמו שכתבנו:

יהושע פרק י"א

(יח) ימים רבים עשה יהושע את כל המלכים האלה מלחמה: (יט) לא היתה עיר אשר השלימה אל בני ישראל בלתי החוי ישבי גבעון את הפל לקחו במלחמה: (כ) כי מאת יקנוק היתה לחזק את לבם לקראת המלחמה את ישראל למען החרימם לבלתי היות להם תחנה כי למען השמידם פאשר צנה יקנוק את משה:

רמב"ם הלכות מלכים פרק ו הלכה ה

שלשה כתבים שלח יהושע עד שלא נכנס לארץ, הראשון שלח להם מי שרוצה לברוח יברח, וחזר ושלח מי שרוצה להשלים ישלים, וחזר ושלח מי שרוצה לעשות מלחמה יעשה, אם כן מפני מה הערימו יושבי גבעון, לפי ששלח להם בכלל ולא קבלו, ולא ידעו משפט ישראל ודימו ששוב אין פותחין להם לשלום, ולמה קשה הדבר לנשיאים וראו שראוי להכותם לפי חרב לולי השבועה, מפני שכרתו להם ברית, והרי הוא אומר לא תכרות להם ברית, אלא היה דינם שיהיו למס עבדים, והואיל ובטעות נשבעו להן בדין היה שיהרגו על שהטעום לולי חלול השם.

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.